

Թիւնը որ այնպիսի սոսկալի վտանգէ ազատեց քաղաքը, և անանկ անկարծե լի յաջողութեամբ դարձուց իրենց նախնեաց սիրելի ու փառաւոր հասարակապետութեան յիշատակը՝ յիսուն տարիէն ետեւ:

Վոյն օրը սկսան մէկէն ՚ի մէկ ՚ի գործ դրուիլ բոլոր այն դաշնագրին պայմանները. առժամանակեայ կառավարութեան գլխաւոր պաշտօնեաներն ընտրուեցան, գերմանացի իշխանաւորներն որ դեռ մնացեր էին՝ ելան գնացին, և Վ ենետկոյ աս նոր հասարակապետութիւնը սկսաւ զարմանալի գործունէութեամբ ու խոհեմութեամբ ներքին և արտաքին բարեկարգութեանց ուղղմէն:

Հետզհետէ քանի մը օրուան մէջ բոլոր Վ ենետկոյ գաւառին քաղաքներն ալ ազատեցան Վստրիոյ ձեռքէն և իրենց հաւանութիւնը տուին Վ ենետկոյ հասարակապետութեան առժամանակեայ կառավարութեանը: Վիայն Վ երոնա, Վանթուա և ուրիշ մէկ երկու բերդաքաղաքներ մնացին Վստրիացւոց ձեռքը, և Վատեցքի սպարապետն ալ Վիլհմէն ետքաշուելով՝ հոն ամրացաւ. բայց ինչուան հիմա եղած յաղթութիւններէն ալ կ'իմացուի որ շատ չդիմանար Վատալացւոց բորբոքեալ համաշխարհական եռանդեանը դէմ, ու Վատալիոյ թերակղզին բոլորովին ինքն իշխան կ'ըլլայ:

Վակ մենք՝ որ աս ամէն փոփոխութեց անխուով սրտիւ հանդիսատես եղանք ու պիտի ըլլանք, կրնանք ամենայն կերպով վստահացնել մեր ազգակից եղբարքն որ թէ իբրեւ օտար ու բարեկամ տէրութեան հաւատարիմ հպատակք, և թէ իբրեւ պատուական հայ անունը ըստ կարի անարատ պահողք ճանչցուած ըլլալով ինչուան աս վայրկեանս, ասկէց ետքն ալ պատկառելի ու սիրելի մնանք աս հիւրընկալ երկիրներուն յեղափոխութեանցը մէջ:

Հ. Գ. ԱՅՎ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ Ը

Խնայողութեան՝ Էրայ:

ՇԱՏ մարդ խնայութիւնը ազահուութեան հետ կը շփոթէ, շատն ալ ազահութիւնը խնայութեան հետ. անոր համար է որ չափաւոր խնայող մարդէն աւելի ազահ ու ձեռքը բաց մարդ կը գտնուի: Վմէն մարդ իր վիճակին համեմատ խնայող պիտի ըլլայ, թէ որ կ'ուզէ իր վիճակին ընկած պատուով ալ ապրիլ միշտ. վասն զի ան խնայելովն է որ չափաւոր ինչք ալ կ'ունենայ միշտ ձեռքը: Վիտեմ որ շատ մարդիկ պիտի ըսեն. վաստակ կայ որ խնայութիւն ալ ընենք. շատ մարդ օրը վաստակածով հազիւ կ'ապրի: Ղենք ըսեր թէ որ և իցէ երկրի մէջ անգութ թշուառութեան ձեռքը մատնուած խեղճեր չկան, որոնց վաստակածը կշտանալու չի բաւեր. բայց միթէ անդին քիչ մարդ ալ կայ որ իրենք զիրենք զանազան մոլութեանց տուած, առածնին կը վատեն, կամ փուճումով՝ բաներու ստակ կուտան, առանց ծերութիւննին կամ ընտանիքնին մտածելու: Շատ աւուրչեքով աշխատող կայ Փարիզ, որ ամիսը ինչուան 70, 80 ֆրանք կ'առնեն. և սակայն շատերը պարտքի տակ են կամ ստակ մը չունին: Վիթէ անոնցմէ վար կը մնան խել մը զարդասէր ունայնամիտ մարդիկ, որ ձեռքերնին անցած ստակը հագուստի նման ծանրազին բաներու կուտան. և թէ որ ծոցերնին նայելու ըլլաս, անօթութի կամ պարտք կը գտնես. թող գինովութեան, ստրկով խաղի, անառակութեանց և ուրիշ բաներու համար կորած ստակները: Վր և իցէ մարդ երբեմն պէտք է որ զբօսնու, մաքուր հագուստի կապուի, բայց միշտ իր վիճակին համեմատ՝ որով իր վաստա-

կին համեմատ ալ կրնայ խնայութիւն ընել: Նանցած երիտասարդներէս մէկը օր մը ըսաւ. «(Ի)՛նչ որ ուզէի, աս մէկ երկու տարուանս մէջ 10 կամ 12 հազար դահեկան մէկդի կը դնէի. բայց ի՞նչ կ'ելլէ անկից. մարդս իր զուարճութիւնն ալ նայելու է »: Եւ շատ անգամ իրաւունք տուի աս խօսքիս մտքիս մէջ, ըսելով թէ երիտասարդութիւնը թերեւս ասանկ կը պահանջէ. բայց աս ալ կը մտածեմ՝ թէ ալ աղէկ չէ՞ր որ նոյն երիտասարդը 10 հազարին 5⁰ մէկդի դնէր ու դնէ միշտ իր ապագայ երջանկութեանը համար. ու մնացած 5⁰ դարձեալ իր զուարճութեանցը գործածէ: Երկայն բարակ բարոյական վարդապետութիւններ ընել հարկ չէ. սակայն այսչափ կ'ուզեմ իմացընել, որ շատ անգամ այլ և այլ գիտութիւններ ալ բարոյականի համաձայն գալով՝ անոր պահանջածը կը պահանջեն՝ մարդկային ընկերութեան երջանկութեանը համար:

(Որոնք որ ինչք ունին, անոնք դիւրաւ խնայութիւն կրնան ընել, ու իրենց ինչքը շատցընել. զոր օրինակ ընչից տէր՝ մը որ ուրիշին շահով ստակ կուտայ, կրնայ առած շահին ութը տասը հազարը մէկդի դնել, նոր դրամագլուխ ընել անիկայ. կամ կալուածատէր մը վաստըկածին մէկ մասը դարձեալ իր երկրին վրայ պառկեցընելով՝ անոր գինը շատցընել, կամ անով ուրիշ երկիր մըն ալ գնել: Մըսէքով կամ աւուրչէքով աշխատող մարդիկ հարկաւ աւելի պիտի ջանան խնայութիւն ընելու. բայց քիչ ատենէն կ'ուրախանան իրենց քաշած կտոր մը նեղութիւններնուն վրայ: Ի՞նչ խեղճ՝ աղքատաց մեծ դիւրութիւն ու միսթարութիւն կ'ըլլար՝ թէ որ մեր կողմերն ալ խնայութեան գանձարան կամ անոր նման բարեգործութեան միջոցներ ըլլային:

(Ի)՛նչ որ մէկը խնայած ստակը ետքը իրեն ուրիշ պիտոյիցը կը գործածէ, ու բերք չհաներ անով՝ ան խնայեալ ստա-

կը ինչք չըսուիր. և միակերպ գործածուելով քիչ ատենի մէջ կը լմննայ: Ի՞նչ մարդը որ խնայած ստակը բերքի կը գործածէ, ու միայն անկից վաստըկածը կ'ուտէ, իրեն ընչիցը չափը նոյն մնալով, իր վիճակն ալ նոյն կը մնայ: Ի՞նչ մարդիկ, որ խնայութիւն ընելով իրենց ստակը կը ծածկեն, ընկերութեան մեծ փնաս կ'ընեն. որովհետեւ այնչափ ստակ երկայն ժամանակ անգործ մնալով՝ ընկերութիւնը կը զրկուի շատ տեսակ բերքերէ, որ ան ստակներով կրնային ելլել:

Ինքնապէս ընչից ետեւէն խնայութեան վրայ խօսելուս պատճառը ան է որ ընչից հետ շատ վերաբերութիւն ունի, և ուրիշ տեղ չէնք կրնար խօսիլ աս նիւթիս վրայ. իսկ ասանկ առանձին հատուածով երկնցընենիս անոր համար է որ իմացընենք մեր ազգայնոց՝ թէ չայոյ ազգին սէս խիստ չափաւոր հարստութիւն ունեցող ազգ մը պէտք չէ որ իր վաստըկածը անխնայ շուայլութեան և սակաւատե ապրանքներու վատնէ:

Հ. Տ. Թ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ինչ և Ինչառիւծ:

ԿԱՏԱՂԻ գազաններուն մէջ գլխաւորներէն են աս երկու տեսակները, բայց թէ ինձը և ընձառիւծը իրարմէ ինչ տարբերութիւն ունին՝ որոշ չգիտցուիր:

Ինձը շատ կը գտնուի Իփրիկէի ամէն տեղուանքը և Իսիոյ տաք կողմերը. մորթը շատ գեղեցիկ է, կոնակը դե-

1 Եւր նախնիք ինչ կամ ինչ բառը միայն կը գործածեն, որ կ'երեւայ թէ տաճկերէն գառն և ֆառ, ու գաղղիարէն panthere ըսուած կենդանին կը նշանակէ: Ինչառիւծ բառը ետքերը հնարուած է՝ իբրեւ գաղղիարէն leopard ըսուածին թարգմանութիւն: